

**ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİNDEKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ
EĞİTİM YÖNTEMLERİ VE ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ**

Prof.Dr. Onur ERKAN
Yrd.Doç.Dr. Dilek BOSTAN BUDAK

I. GİRİŞ

İyi eğitilmiş insan gücünün ülkelerin her alandaki başarısında ne kadar önemli bir rol oynadığı, tarihi ve günümüz gerçekleri incelendiğinde daha iyi anlaşılmaktadır. Roma ve Osmanlı imparatorlukları iyi eğitilmiş devlet adamları ve askeri birlikleri sayesinde kıtalararası egemenlikler kurmuşlardır. Ondokuzuncu yüzyılın sonları ve yirminci yüzyılın başlarında, başta İngiltere olmak üzere birçok Avrupa ülkesi ve ABD'de gerçekleştirilen sanayi devriminin temelinde de nitelikli insan gücü yatmaktadır. Japonya ve Almanya İkinci Dünya Savaşı sonunda bir enkaz yığını haline gelmiş, ancak ülkelerinde bulunan nitelikli insan gücünü kullanarak, kısa bir süre içinde yeniden dünyanın en güçlü ülkeleri arasına girmişlerdir.

Eğitimin ve özellikle kaliteli eğitimin önemi geç de olsa ülkemizde de anlaşılmıştır. Bugün toplumumuzda aileler çocuklarına iyi eğitim verebilmek için her türlü özveriye katlanmaktadırlar. Çünkü insana yapılan yatırımın en karlı yatırım olduğunu anlamayan kimse hemen-hemen kalmamıştır.

Bireyler ve ülkeler için bu kadar önemli olan insan eğitimi nedir? Bu kavramın birçok tanımlaması var ise de geniş anlamda şu şekilde tarif edilebilir: Eğitim, insanların düşünce, kişilik, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesidir. İnsanlar eğitimle kazandıkları niteliklerin yardımı ile karşılıklarına çıkan sorunları anlamak, çözmek ve sağlam karar verme yeteneği kazanmaktadırlar.

Nitelikli eğitim aileden başlar, temel eğitim, lise ve yüksek öğretimle devam eder. Nitelikli eğitimin gerçekleştirilebilmesi için, aile eğitimi, temel eğitim, lise ve yüksek öğretimin birbiriyle uyumlu olması gerekir. Ailede ve temel öğretimde nitelikli bir eğitim almayan öğrenciye, yüksek öğretimde nitelikli bir eğitim-öğretim programı uygulamak belki mümkündür ancak çok zor olduğu da bir gerçektir.

Bugün sayısı 20'ye ulaşmış olan Ziraat Fakültelerinden her yıl yüzlerce genç insan mezun olmakta ve işsizler ordusuna katılmaktadırlar. İşsizlik sorununun yarısına, tartışılan en önemli konulardan biri de Ziraat Mühendislerine verilen eğitimin beklenen kalitede olmadığıdır. İşverenlerle yapılan görüşmelerde, genellikle yeni mezunların uygulamaya yönelik bilgi ve becerilerinin yetersiz olduğu ifade edilmektedir. Diğer taraftan, kamu ve özel sektörde çalışmakta olan Ziraat Mühendisleri, fakültelerdeki eğitimleri süresince aldıkları bazı derslerin iş hayatında hiç işlerine yaramadıklarını ve uygulamalı çalışmaların son derece yetersiz olduğunu belirtmektedirler.

Son yıllarda ezberci eğitimden, aktif eğitime* doğru bazı geçiş çabaları görülmekte ise de bu çabaların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira, Ziraat Fakültelerinde eğitim-öğretimin niteliklerini arttırmaya yönelik planlı çalışmalar bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının büyük bir çoğunluğunun

* Robert ve Simons aktif öğrenmeyi, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma fırsatlarının verildiği ve öğrencinin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorladığı bir öğrenme süreci olarak tanımlamaktadır (Özkaya, 2000).

eğitim-öğretim yöntemleri ile ilgili ciddi bir eğitimden geçmediğini belirtmek herhalde yanlış olmayacaktır. Genel olarak Ziraat Fakültelerindeki öğretim elemanları değişik eğitim-öğretim yöntemleri uygulamakta ve bu uygulamalar da öğrencileri şaşırtmakta ve çalışmalarında bocalamalara neden olmaktadır.

Öğretim elemanları farklı bilgi birikimi, farklı sosyal ve kültürel özellikler ile farklı yaşam tarzlarına sahip oldukları gibi doğal olarak değişik öğretme yöntemlerine sahiptir. Buraya kadar yapılan açıklamalar göstermektedir ki Ziraat Fakültelerinde eğitim-öğretimin niteliklerini artırmaya yönelik çalışmalar yeterli değildir.

Bu araştırmanın amacı Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesindeki öğretim elemanlarının eğitim yöntemleri ile öğrencilerin verilen dersler hakkındaki düşüncelerini ortaya koymaktır.

II. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini öğretim elemanları ve öğrencilerden anketle toplanan veriler oluşturmuştur. Ana kitle Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesinde 1999-2000 Eğitim Öğretim yılının Güz Döneminde görev yapan öğretim elemanlarından ve derslere kayıt yaptıran, bütün sınıfları kapsayan, öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca konu ile ilgili yayınlardan da faydalanılmıştır.

2.2. Yöntem

Araştırmada ders veren öğretim elemanlarının tamamına anket gönderilmiştir. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Dekanlığından alınan listeye göre 1999-2000 Eğitim Öğretim yılının Güz yarıyılında 148 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Ancak 11 öğretim elemanı çeşitli nedenlerle güz yarıyılında ders vermedikleri için araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Böylece doldurulmak üzere anket gönderilen öğretim elemanı sayısı 137'dir.

Öğretim elemanlarının eğitim yöntemlerini (merkezlerini) tespit etmek için kullanılan anket formu Emmalou Norland ve Joe Heimlich tarafından 1993 yılında hazırlanan "The Teacher Center Inventory Questionnaire" başlıklı anketin Türkiye koşullarına uyarlanmış şeklidir. Anket uygulamadan önce 8 öğretim elemanı üzerinde denenmiştir. Öğretim elemanlarının anketi geri dönüşüm zarfı sağlanarak kurum içi posta ile yollanmıştır.

Posta ile yapılan anket çalışmalarında cevap vermeyenlerin hatasını (non-response error) önlemek için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu çalışmada cevap veren öğretim elemanları ile cevap vermeyenler arasında seçilmiş demografik özellikler (yaş, cinsiyet, deneyim, ünvan) karşılaştırılmıştır. Miller ve Smith (1983) bu yöntemin cevap vermeyenler hatasını ortadan kaldırmada kullanılan iyi bir yöntem olduğunu belirtmektedirler. Cevap verenlerle vermeyenler arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar bulunmamıştır. Dolayısıyla, Miller ve Smith (1983) mantığından hareket ederek elde edilen sonuçları ana kitle yani Ziraat Fakültesindeki tüm öğretim elemanları için genelleştirmek mümkündür.

Öğrencilere uygulanan anket formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uygulamaya konmadan önce 10 öğrenci üzerinde denenmiştir. Hangi sınıftaki ve hangi dersin öğrencilerine anket uygulanacağı, anket gönderilen öğretim elemanının tercihine bırakılmıştır. Örneğin bir öğretim elemanı güz yarıyılında 3 ders veriyorsa (aynı veya başka - başka sınıflara) bu derslerden öğretim elemanının belirlediği dersin öğrencilerine anket uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının dersine devam eden 1555 öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır. Ancak 16 öğrencinin anketi kullanılabılır durumda olmadığından iptal edilmiştir. Böylece analize tabi tutulan öğrenci anketi sayısı 1539'dur.

Öğretim elemanlarının eğitim yöntemi ile öğrencilerin düşünceleri arasındaki ilişkilerin analizinde varyans analizi (ANOVA) ve en küçük kareler farkları (LSD) kullanılmıştır.

Öğretme yöntemleri çalışmanın amacına bağlı olarak değişik şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu araştırmada öğretim elemanlarının kullandıkları eğitim yöntemleri konu merkezli, öğrenci merkezli, öğretmen merkezli ve çevre merkezli olarak gruplandırılmıştır. Konu merkezli eğitim yönteminde en önemli unsur konudur ve konunun öğrenciye sunulmasıdır. Öğrencinin başarısı konu hakkındaki bilgi düzeyi ile ölçülmektedir. Eğitimde metoda fazlaca inanan öğretim elemanları konu merkezli yöntem kullanmaktadır (Heimlich and Norland, 1994; Queior, 1986). Öğrenci merkezli eğitim yönteminde ise en önemli unsur, başka bir ifade ile eğitimin odak noktası, öğrencilerdir. Öğrenci merkezli öğretim elemanları derste işlenen konuların öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarına cevap vermesine çalışırlar. Öğrenci merkezli eğitim yönteminde öğrenciler pasif değil aktif öğeler olarak ele alınır (Carlsen, 1988; Heimlich ve Norland, 1994). Öğretmen merkezli eğitim yönteminde ise öğretim elemanı eğitim-öğretimde en önemli unsurdur. Öğretmen merkezli öğretim elemanları öncelikle kendi kariyerlerini ve isteklerini ön planda tutarlar (Heimlich ve Norland, 1994). Çevre merkezli eğitim yönteminde en önemli unsur eğitimin gerçekleştiği fiziksel (sınıf düzeni) ve duygusal (sınıf ortamındaki huzur) ortamdır. Çevre merkezli eğitim yöntemine sahip olan öğretim elemanları rahatsız ve huzursuz ortamların öğrenmeyi zorlaştırdığını öne sürmektedirler (Gross, 1991; Heimlich and Norland, 1994).

Bütün eğitim yöntemlerinin olumlu ve olumsuz yönleri bulunmakla birlikte, yapılan çalışmalar öğrenci merkezli eğitim yönteminin diğer yöntemlere göre daha üstün olduğunu belirtmektedir. Çünkü öğrenci merkezli yöntemde öğrenciler daha başarılı olmakta, gerçek hayatta karşılaştıkları sorunları daha kolay çözebilmekte; yorum yapabilmekte ve konulara farklı açılardan bakabilmektedirler.

III. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları üç kısımda incelenmiştir. Birinci kısımda çalışmaya katılan öğretim elemanlarını tanımlayıcı bilgiler verilmiş; ikinci kısımda öğrencilerin öğretim elemanının ders işleyişi ve öğrenciye karşı tutumu hakkındaki düşünceleri incelenmiş ve üçüncü kısımda da öğretim elemanlarının eğitim yöntemi (merkezi) ile öğrencilerin görüşleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır.

3.1. Öğretim Elemanları

3.1.1. Ünvanlar İtibariyle Dağılım

Ziraat Fakültesi öğretim elemanlarının %63.0'ını profesör, %24.8'ini doçent, %10.9'unu yardımcı doçent ve %1.5'ini öğretim görevlileri oluşturmaktadır. Çalışmaya profesörlerin %44.2'si, doçentlerin %50.0'ı, yardımcı doçentlerin %60.0'ı ve öğretim görevlilerin %50.0'ı katılmıştır. Çizelge 1'de de görüldüğü gibi öğretim elemanları arasındaki en düşük katılım oranı profesörlerdedir.

Çizelge 1. Çalışmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Ünvanları İtibariyle Dağılımı

Ünvan	Mevcut		Cevap Verenler		%
	n	%	n	%	
Prof.Dr.	86	63.0	38	58.5	44.2
Doç.Dr.	34	24.8	17	26.2	50.0
Yrd.Doç.Dr.	15	10.9	9	13.8	60.0
Öğr.Görev.	2	1.5	1	1.5	50.0
Toplam	137	100.0	65	100.0	47.4

3.1.2. Öğretim Elemanlarının Eğitim Yöntemleri (Merkezleri)

Bu çalışmada öğretim elemanları konu, öğrenci, öğretmen ve çevre merkezli olarak dört grupta toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının %64.6'sı konu merkezli, %20.0'ı öğrenci, %7.7'si öğretmen ve %7.7'si çevre merkezli eğitim yöntemine sahiplerdir.

Çizelge 2. Çalışmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Yöntemi

Yöntem	n	%
Konu	42	64.6
Öğrenci	13	20.0
Öğretmen	5	7.7
Çevre	5	7.7
Toplam	65	100.0

3.2. Öğrencilerin Görüşleri

3.2.1. Öğretim Elemanının Ders İşleyişi Hakkındaki Düşünceler

Öğretim elemanlarının ders işleyişi hakkında bilgi toplamak için öğrencilerin öğretim elemanlarının derste küçük grup tartışması yapıp yapmadığı; öğrencilere konuşma hakkı tanıyıp tanımadığı; düşündürücü sorular sorup sormadığı; güncel konulara yer verip vermediği; konuları bölge ve ülke koşullarıyla bağdaştırıp bağdaştırmadığı ve görsel araçları kullanıp kullanmadığı hakkında görüşleri sorulmuştur.

3.2.1.1. Küçük Grup Tartışması Yapmak, Öğrencilere Konuşma Hakkı Vermek ve Düşündürücü Soru Sormak

Öğretim elemanlarının %36.8'i öğrencilere hiçbir zaman küçük grup tartışması yaptırmamaktadır. Öğretim elemanlarının %29.8'i arasıra küçük grup tartışması yaptırmakta, yaklaşık %19'u ise sık sık veya her zaman küçük grup tartışmasına yer vermektedir. Her ne kadar öğretim elemanları küçük grup tartışmasına az yer verseler de büyük bir çoğunluğu (%72.0) derslerinde öğrencilerine sık sık veya her zaman konuşma hakkı tanımaktadırlar. Öğretim elemanlarının %50.6'sı çoğu zaman öğrencileri düşünmeye yönlendirici sorular sormaktadır (Çizelge 3).

Çizelge 3. Öğrencilere Göre Öğretim Üyesinin Küçük Grup Tartışması Yapması, Öğrencilere Konuşma Hakkı Vermesi ve Düşündürücü Soru Sorması

	Küçük Grup Tartışması		Konuşma Hakkı Vermesi		Düşündürücü Soru Sorması	
	n	%	n	%	n	%
Hiçbir zaman	566	36.8	29	1.9	152	9.9
Arasıra	459	29.8	358	23.3	496	32.2
Sık sık	188	12.2	376	24.4	429	27.9
Her zaman	103	6.7	732	47.6	350	22.7
Fikrim yok	221	14.4	42	2.7	110	7.1
Cevap vermeyen	2	0.1	2	0.1	2	0.1
TOPLAM	1539	100.0	1539	100.0	1539	100.0

3.2.1.2. Derslerde Güncel Konulara Yer Verilmesi ve Konuların Bölge ve Ülke Koşullarıyla Bağdaştırılması

Öğretim elemanlarının derslerde güncel konulara yer verip vermediği ve konuları bölge ve ülke koşullarıyla bağdaştırıp bağdaştırmadığı konusunda öğrencilerin görüşleri Çizelge 4’de verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretim elemanlarının %52.8’i sık sık veya her zaman derslerde güncel konulara yer vermekte ve %64.4’ü konuları bölge ve ülke koşullarıyla bağdaştırmaktadır. Ancak, öğretim elemanlarının %40.6’sı hiç bir zaman veya arasıra güncel konulara yer verirken %20.4’ü hiç bir zaman veya arasıra konuları bölge ve ülke koşullarıyla bağdaştırmaktadır.

Çizelge 4. Öğretim Elemanlarının Derslerde Güncel Konulara Yer Vermesi ve Konuları Bölge ve Ülke Koşullarıyla Bağdaştırması

	Güncel Konulara Yer Verme		Bölge ve Ülke Koşullarıyla Bağdaştırma	
	n	%	n	%
Hiçbir zaman	176	11.4	133	8.6
Arasıra	449	29.2	304	19.8
Sık sık	402	26.1	447	29.0
Her zaman	411	26.7	545	35.4
Fikrim yok	97	6.3	108	7.0
Cevap vermeyen	4	0.3	2	0.1
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.2.1.3. Derslerde Görsel Araçların Kullanımı

Öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırmada ve konuyu anlamalarında etkili olan görsel araçların derslerde hangi sıklıkta kullanıldıkları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğretim elemanlarının %48.5’i tepegözü ve %66.8’i diğer görsel araçları (yazı tahtası, datashow, slayt, vb) hiç bir zaman kullanmadıkları veya arasıra kullandıkları tespit edilmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Öğretim Elemanlarının Tepegöz ve Diğer Görsel Araçları Kullanımı

	Tepegöz		Diğer Görsel Araçlar	
	n	%	n	%
Hiçbir zaman	493	32.0	595	38.7
Arasıra	253	16.5	433	28.1
Sık Sık	224	14.6	213	13.8
Her zaman	533	34.6	177	11.5
Fikrim Yok	32	2.1	117	7.6
Cevap vermeyen	3	0.2	4	0.3
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.2.2. Öğretim Elemanlarının Öğrencilere Karşı Tutumu

Öğretim elemanlarının öğrencilere karşı tutum ve davranışlarını tespit etmek amacıyla öğrencilerden öğretim elemanının güdülemesi (motive edişi), ayrı ayrı ilgilenmesi, önem vermesi, bilgileri paylaşması ve geri besleme yapması konusunda görüşleri değerlendirilmiştir.

3.2.2.1. Öğrencileri Güdüleme (Motive Etme), Ayrı Ayrı İlgilenme ve Önem Verme

Motivasyon bir kimsenin belirli bir şekilde hareket etmesini teşvik etmek veya en azından ona belirli bir davranış gösterme eğilimi kazandırmaktır (Kast and Rozenzweig, 1985). Sürekli olarak öğretim elemanlarının ilgisizliğinden yakınan öğrencilerin % 47.4’ü öğretim elemanlarının kendilerini sık sık veya her zaman motive ettiğini ifade ederken sadece %27.3’ü kendileriyle ayrı ayrı ilgilenildiğini belirtmişlerdir. Her ne kadar öğretim

elemanları öğrenciler ile ayrı ayrı ilgilenme de öğrencilerin %56.9'u kendilerine önem verildiğini ifade etmişlerdir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Öğretim Elemanının Motivasyonu, Öğrencilerle Ayrı Ayrı ilgilenmesi ve Öğrencilere Önem Vermesi

	Motive Eder		Ayrı Ayrı İlgilenir		Önem Verir	
	n	%	n	%	n	%
Hiçbir zaman	221	14.4	375	24.4	126	8.2
Arasıra	448	29.1	420	27.3	278	18.1
Sık Sık	406	26.4	235	15.3	386	25.1
Her zaman	323	21.0	184	12.0	490	31.8
Fikrim yok	137	8.9	321	20.9	253	16.4
Cevap vermeyen	4	0.3	4	0.3	6	0.4
Toplam	1539	100.0	1539	100.0	1539	100.0

3.2.2.2. Bilgileri Paylaşma ve Geri Besleme Yapma

Öğrencilerin %71.8'i öğretim elemanlarının kendileri ile her zaman bilgileri paylaştıklarını ancak geri besleme olayının azlığını vurgulamışlardır (%38.1). Öğrencilerin %26.1'i bu konuda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin "geri besleme" kavramını tam olarak bilmediklerinden veya derslere devam etmediklerinden kaynaklanabilir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Öğretim Elemanlarının Bilgileri Paylaşması ve Geri Besleme Yapması

	Bilgileri Paylaşma		Geri Besleme Yapma	
	n	%	n	%
Hiçbir zaman	73	4.7	200	13.0
Arasıra	234	15.2	341	22.2
Sık Sık	462	30.0	332	21.6
Her zaman	643	41.8	254	16.5
Fikrim yok	123	8.0	402	26.1
Cevap vermeyen	4	0.3	10	0.6
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.2.3. Derslerin Öğrencilere Katkıları

Eğitim yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir. Bu nedenle öğrencilere derslerde sunulan bilgilerin yanısıra karşılaştıkları sorunları anlamak ve çözmek becerisinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu kısımda öğrencilere dersin kendilerine kazandırmış olduğu unsurlar dikkate alınmıştır.

3.2.3.1. Dersin Problem Çözme Yeteneğini Geliştirmesi ve Dünyaya Bakış Açısını Genişletmesi

Katılımcı eğitimin önemli özelliklerinden bir tanesi öğrencileri düşünmeye ve problem çözmeye yönlendirmektir. Öğrencilerin %44.2'si aldıkları dersin problem çözme yeteneklerine hemen hemen hiç yardımcı olmadığını belirtirken, %45.2'si dünyaya bakış açılarının değişmesine yardımcı olmadığını ifade etmişlerdir (Çizelge 8).

Çizelge 8. Dersin Problem Çözme Yeteneğini Geliştirmeye Yardım Etti ve Dünyaya Bakış Açısını Genişletti

	Problem Çözme Yeteneği		Dünyaya Bakış Açısını Genişletti	
	n	%	n	%
Hiç yardımcı olmadı	384	25.0	407	26.4
Az yardımcı oldu	296	19.2	289	18.8
Orta derecede yardımcı oldu	465	30.2	363	23.6
Önemli derecede yardımcı oldu	181	11.8	268	17.4
Fikrim yok	205	13.3	207	13.5
Cevap vermeyen	8	0.5	5	0.3
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.2.3.2. Farklı Bakış Açlarına Saygı Duyma ve Kendini İfade Etme Yeteneklerinin Kazanılması

Çağdaş insan farklı bakış açlarına saygı duymasını bilmeli ve kendisini rahatlıkla ifade edebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Bundan dolayı öğrencilere almış oldukları dersin farklı bakış açlarına saygı duyma yeteneği kazandırıp kazandırmadığı ve kendilerini rahatlıkla ifade etmelerine yardımcı olup olmadığı sorulmuştur. Öğrencilerin %41.4'ü dersin farklı bakış açlarına saygı duyma yeteneklerine hemen hemen hiç yardımcı olmadığını belirtirken, %53.6'sı ifade etme yeteneklerini geliştirmede hiç veya çok az yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir (Çizelge 9).

Çizelge 9. Farklı Bakış Açlarına Saygı Duyma Yeteneği Kazanma ve Kendini İfade Etme Yeteneği

	Farklı Bakış Açları		İfade Etme Yeteneği	
	n	%	n	%
Hiç yardımcı olmadı	364	23.7	525	34.1
Az yardımcı oldu	272	17.7	300	19.5
Orta derecede yardımcı oldu	344	22.4	316	20.5
Önemli derecede yardımcı oldu	288	18.7	168	10.9
Fikrim yok	264	17.2	225	14.6
Cevap vermeyen	7	0.5	5	0.3
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.2.3.3. Kişisel Gelişmeye Katkıda Bulunması ve Gelecekte Faydalı Olması

Alınan dersin öğrencilerin kişisel gelişmesine yardımcı olup olmadığı ve gelecekte faydalı olup olmayacağı konusundaki öğrenci görüşleri çizelge 10'da gösterilmektedir. Öğrencilerin %39.4'ü aldıkları dersin orta veya önemli derecede yardımcı olduğunu belirtirken %76.1'i dersin gelecekte kendilerine faydalı olacağını ifade etmişlerdir (Çizelge 10).

Çizelge 10. Bu Ders Kişisel Gelişmeye Katkıda Bulundu ve Gelecekte Benim İçin Faydalı Olacak

	Kişisel Gelişmeye Katkıda Bulundu		Gelecekte Faydalı Olacak	
	n	%	n	%
Hiç yardımcı olmadı	435	28.3	107	7.0
Az yardımcı oldu	258	16.8	138	9.0
Orta derecede yardımcı oldu	373	24.2	362	23.5
Önemli derecede yardımcı oldu	234	15.2	810	52.6
Fikrim yok	231	15.0	120	7.8
Cevap vermeyen	8	0.5	2	0.1
Toplam	1539	100.0	1539	100.0

3.3. Öğretim Elemanlarının Eğitim Yöntemi (Merkezi) ve Öğrencilerin Düşünceleri Arasındaki İlişkiler

Öğretim elemanının eğitim merkezi grubu ile öğrencilere karşı tutumu (motive etmesi, ayrı ayrı ilgilenmesi, önem vermesi, bilgileri paylaşması ve geri besleme yapması); ders işleyişi (küçük grup tartışması yapması, konuşma hakkı tanınması, düşündürücü soru sorması, güncel konulara yer vermesi, konuları ülke ve bölge ile karşılaştırması, görsel araçları kullanması) ve derslerin öğrencilere katkıları (problem çözme yeteneği geliştirmesi, dünyaya bakış açısını genişletmesi, farklı bakış açlarına saygı duyma yeteneğini kazanması, kendini ifade edebilme yeteneğini geliştirmesine yardımcı olması, kişisel gelişmesine katkıda bulunması ve gelecekte faydalı olması) arasında farklılık olup olmadığı varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Ancak bu test ile hangi gruplar arasında önemli farklılıklar olduğu kesin olarak anlaşılamadığından başka bir teste daha

ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada en küçük kareler farkları (LSD) testi ile gruplar arasındaki farklılıklar tespit edilmiştir.

3.3.1. Öğretim Elemanının Merkezi İle Öğrenciye Karşı Tutumu Arasındaki İlişkiler

ANOVA testi öğretim elemanının eğitim merkezi ile öğrencilere karşı tutumu arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar olduğunu ($p < 0.05$) ortaya koymuştur. LSD testi, öğrenci merkezli yonteme sahip olan öğretim elemanları öğrencilerini konu merkezli ve çevre merkezli öğretim elemanlarına göre daha fazla motive etmekte; daha fazla önem vermekte; daha sık geri besleme yapmakta ve daha sık bilgileri paylaşmaktadır. Yukarıda bahsedilen konularda öğrenci merkezli öğretim elemanları ile öğretmen merkezli öğretim elemanları arasında istatistiksel anlamda farklılık bulunamamıştır.

3.3.2. Öğretim Elemanının Merkezi ile Ders İşleyişi Arasındaki İlişkiler

Öğretim elemanının eğitim merkezi ile ders işleyişi arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar olduğu ($p < 0.05$) ortaya çıkmıştır. LSD testi sonuçları öğretmen merkezli yonteme sahip olan öğretim elemanlarının konu ve öğrenci merkezli öğretim elemanlarına göre daha sık küçük grup tartışmasına yer verdiklerini göstermektedir. Ancak aynı test sonuçları, öğrenci merkezli öğretim elemanlarının konu ve çevre merkezli öğretim elemanlarına nazaran öğrencilerine daha fazla konuşma hakkı tanıdığını ve daha sık düşündürücü soru sorduğunu göstermektedir.

LSD testi öğretmen merkezli öğretim elemanlarının öğrenci, konu ve çevre merkezli öğretim elemanlarına göre derslerinde daha fazla güncel konulara yer vermekte ve bölge ve ülke koşullarıyla bağdaştırdığını göstermektedir. Ancak, öğrenci merkezli öğretim elemanları konu ve öğretmen merkezli öğretim elemanlarına göre derslerinde daha fazla görsel araçlara yer vermektedirler.

3.3.3. Derslerin Öğrencilere Katkıları ile Öğretim Elemanının Merkezi Arasındaki İlişkiler

Derslerin öğrencilere katkıları ile öğretim elemanının eğitim merkezi arasında yapılan ANOVA testi gruplar arasında istatistiksel anlamda önemli farklılıkların olduğunu ($p < 0.05$) göstermektedir. LSD testi çevre merkezli öğretim elemanlarının derslerine katılan öğrenciler konu, öğrenci ve öğretmen merkezli öğretim elemanlarının öğrencilerine göre dersin problem çözme yeteneklerini geliştirmesine hiç yardımcı olmadığını ifade etmektedirler. Öğrenci merkezli öğretim elemanlarının öğrencileri aldıkları dersin kendilerine faydalı olacağına inanırken bu durum konu ve çevre merkezli öğretim elemanlarının öğrencilerinde daha düşüktür.

Gerek öğrenci gerekse öğretmen merkezli öğretim elemanlarının öğrencileri konu ve çevre merkezli öğrencilerine göre aldıkları dersin kendilerini ifade etme yeteneklerinin artmasına yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ ve ÖNERİLER

Nitelikli eğitim görmüş insan gücü ülkelerin sahip olduğu en önemli varlıktır. Bu varlığın oluşturulabilmesi için birbiriyle uyumlu ve nitelikli aile eğitimi, temel eğitim, lise ve yükseköğretim programlarının uygulanması gerekmektedir.

Eğitimin temel işlevi öğrencilerin dinleme, düşünme, konuşma, tartışma fikir üretme, yaratıcılık ve liderlik yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Tarım konusunda yüksek eğitim yapan bir kuruluşun işlevi öğrencilere mesleki konularda çok ayrıntılı bilgiler vermek değildir. Bilginin nasıl kullanılacağı, en az bilginin

kendisi kadar önemlidir. Mezunlar hangi dalda çalışırsa çalışsın, yüksek öğretimin ana işlevi öğrenciye temel bilgileri vermek ve daha ileri düzeydeki bilgileri ve hüneleri nasıl elde edeceğini öğretmektir.

Bütün bilim dallarında olduğu gibi tarımla ilgili bilim dallarında da önemli gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmeler Ziraat Fakültelerinde verilen derslerin ve içeriklerinin yeniden ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra eğitim-öğretim yöntemlerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçlara göre yeniden düzenlenmesi önemli bir gereksinimdir.

Ancak Ziraat fakültelerinde eğitim-öğretimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yeterli olmadığı gibi öğretim elemanlarının bu önemli konuya çok ilgi duyduklarını söylemek oldukça zordur. Nitekim Ç.Ü. Ziraat Fakültesi öğretim elemanlarının %47'si gönderilen anketlere yanıt vermiştir. Bu araştırma Ziraat Fakültelerinde eğitim-öğretim alanında ihtiyaç duyulan çalışmalara küçük bir katkı yapmak amacıyla yapılmıştır.

Eğitim öğretim kalitesini yükseltmek öğretim elemanlarının temel görevlerinden biridir. Gerçek bir bilim adamı bilimsel çalışmalara inanır, sonuçlarına saygı duyar, eleştirilere açıktır, kendini geliştirmek ve davranışlarını değiştirmek için çaba gösterir. Ancak insan davranışlarını değiştirmek gerçekten kolay değildir. Öğretim elemanları eğitim-öğretim yöntemlerini geliştirmek için her yıl davranışları ve dersin etkinliği hakkında veri toplamalı ve toplanan verileri değerlendirerek, uygulamalarında gerekli değişiklikleri yapmalıdır. Veriler çeşitli kaynaklardan (günlük tutma, dersi video kasetine çekip seyretme, başka bir öğretim elemanı tarafından dersin değerlendirilmesi, öğrenciye dersin etkinliğini ölçen anket uygulanması) elde edilebilir. Bu bilgiler bize ne olduğumuzu ve ne olabileceğimizi gösterecek ve daha iyi eğitici olmamıza yardımcı olacaktır.

V. KAYNAKÇA

Carlsen, M.B. 1988. Meaning-making:Therapeutic processes in adult development. New York:W.W.Norton.

Gross, R. 1991. Peak learning. Los Angeles: Jeremy P.Tarcher.

Heimlich, J.E. and E. Norland, 1994. Developing Teaching Style in Adult Education. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

Kast, F.E. and J.E. Rosenzweig, 1985. Organization and Management. New York: McGraw Hill.

Miler, L.E. and K.L. Smith, 1983. Handling non-response issues. Journal of Extension, Vol 21, No5, pp.45-50.

Norland, E. And J.E.Heimlich, 1993. Teacher Center Inventory (instrument).

Özkaya, T. 2000. Aktif öğrenme notları: Teori ve yöntemler. Ege Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bornova, İzmir, Mayıs 2000.

Queior, D. 1986. Teaching and empowering of lifelong learners. In E.H. Brady (Ed.) Perspectives on adult learning (pp.23-30). Gorham: University of Southern Maine.